

Protection of the Minor - a Victim of Crimes against Life and Health in Some European Countries

Melnic, Violeta

Veröffentlichungsversion / Published Version

Zeitschriftenartikel / journal article

Empfohlene Zitierung / Suggested Citation:

Melnic, V. (2014). Protection of the Minor - a Victim of Crimes against Life and Health in Some European Countries. *Studii Europene*, 2, 35-53. <https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:0168-ssoar-413103>

Nutzungsbedingungen:

Dieser Text wird unter einer Deposit-Lizenz (Keine Weiterverbreitung - keine Bearbeitung) zur Verfügung gestellt. Gewährt wird ein nicht exklusives, nicht übertragbares, persönliches und beschränktes Recht auf Nutzung dieses Dokuments. Dieses Dokument ist ausschließlich für den persönlichen, nicht-kommerziellen Gebrauch bestimmt. Auf sämtlichen Kopien dieses Dokuments müssen alle Urheberrechtshinweise und sonstigen Hinweise auf gesetzlichen Schutz beibehalten werden. Sie dürfen dieses Dokument nicht in irgendeiner Weise abändern, noch dürfen Sie dieses Dokument für öffentliche oder kommerzielle Zwecke vervielfältigen, öffentlich ausstellen, aufführen, vertreiben oder anderweitig nutzen.

Mit der Verwendung dieses Dokuments erkennen Sie die Nutzungsbedingungen an.

Terms of use:

This document is made available under Deposit Licence (No Redistribution - no modifications). We grant a non-exclusive, non-transferable, individual and limited right to using this document. This document is solely intended for your personal, non-commercial use. All of the copies of this documents must retain all copyright information and other information regarding legal protection. You are not allowed to alter this document in any way, to copy it for public or commercial purposes, to exhibit the document in public, to perform, distribute or otherwise use the document in public.

By using this particular document, you accept the above-stated conditions of use.

Protecția minorului – victimă a infracțiunilor contra vieții și sănătății în unele state europene

Conf. univ. dr. în drept Violeta MELNIC

violeta.melnic.eu@gmail.com

Institutul de Relații Internaționale din Moldova, Moldova

ECSA-Moldova

Abstract: The treaties and the regulations of the Council of Europe offered greater protection to minors against the attacks on their lives and health. However, the effective implementation of this is carried out through national criminal laws. In the European countries, the criminal laws set certain infringements against the minor's life and health including aggravating offenses, which are committed by a certain person against minors. Some of them are similar, others, though, differ from one state to another, which consequently requires their unification to ensure a minimum of protection.

Key-words: minor, right to life, physical and mental integrity, health, ECHR, infanticide, sexual exploitation.

Argument

Acum două milenii, Titus Lucretius spunea că „*Vitaque mancipio nulli datur, omnibus usu*”, adică „Viața nu este proprietatea nimănui, ci uzufructul tuturor”, astfel valoarea vieții pe parcursul generațiilor a fost incontestabilă, dar realitatea ne arată că în societate s-au produs și continuă să se producă acte de suprimare a vieții. Ele sunt contrare cu prestigiul creator al omului și mândria pe care el o manifestă și care prezintă un mare pericol prin caracterul lor reprobabil și incompatibil cu ordinea de drept. [1]

Viața și sănătatea sunt drepturi intangibile persoanei și necesare pentru asigurarea coexistenței umane din toate timpurile. Mai ales aceste drepturi trebuie garantate în privința copiilor, care în funcție de imaturitate au nevoie de o protecție superioară decât cea care este acordată adulților. Dezvoltarea socială de multe ori implică și factori negativi care contribuie la creșterea criminalității, inclusiv și cea împotriva minorilor. Misiunea organizațiilor internaționale, regionale, a statelor este de a institui suficiente reglementări, care ar împiedica comiterea infracțiunilor. Unul dintre obiectivele cele mai importante ale acestora se reflectă prin incriminarea faptelor care să fie proporțională cu scopul general uman de ocrotire a valorilor.

Dreptul la viață, integritatea fizică și psihică sunt drepturi inerente existenței și dezvoltării ființei umane. În mod special, acest drept necesită o protecție superioară pentru minori, care sunt ființe vulnerabile datorită imaturității fizice și morale.

I. Protecția dreptului la viața a minorului în reglementările internaționale și Consiliului Europei

Dreptul inerent ființei umane este dreptul la viață care este protejat de majoritatea legislația internațională, europeană și națională. CEDO s-a pronunțat în acest sens că Dreptul la viață este valoarea supremă în scara drepturilor omului și nu poate în realitate să fie garantat în manieră absolută. [2]

În viziunea unor autori, dreptul la viață este un drept natural și primordial pe care se bazează celelalte drepturi ale omului. Începând cu *Magna Charta Libertatum* tratatele

internaționale și legile fundamentale au proclamat dreptul la viață ca cel mai important drept al omului. [3]

Obiectul juridic generic al infracțiunilor contra vieții și sănătății este constituit din ansamblu relațiilor sociale referitoare la apărarea drepturilor fundamentale ale individului, cât și a acelor valori sociale care privesc viața, integritatea corporală și sănătatea ori libertatea omului.

Viața este bunul cel mai de preț al omului. Pe orice treaptă a dezvoltării sale, omul și-a apărât viața individual sau colectiv. [4]

Apărarea persoanei, în special a vieții, constituie o preocupare constantă, comună tuturor sistemelor de drept. În orice epocă viața a fost ocrotită de lege, nu atât ca fenomen biologic, ci ca fenomen social, ca valoare primară și absolută fiecărei societăți.

Concepția apărării dreptului la viață al individului prin judecarea criminalilor după proceduri *sui generis* și condamnarea lor la pedepse identice cu urmările acțiunilor acestora, legea talionului „ochi pentru ochi”.

Dar oamenii, cu timpul și-au dat seama că existența lor individuală se condiționează reciproc, că viața umană a devenit o valoare socială și că se impune ocrotirea ei. Legea ocrotește nu doar interesul fiecărui individ de a trăi, de a-și păstra și continua viața dar mai cu seamă interesul societății ca viața fiecărui om să fie păstrată și respectată de ceilalți, ocrotirea vieții este inerentă existenței societății, care nu poate fi concepută decât ca formată din indivizi în viață. [5]

Dreptul la viață este garantat de art. 3 din Declarația Universală a Drepturilor Omului, adoptată la Adunarea Generală a ONU la 10 decembrie 1948, art. 2 alin. (1) al Convenției pentru protecția drepturilor omului și a libertăților fundamentale, art. 6 al Pactului Internațional cu privire la drepturile civile și politice.

Dreptul la viața este un drept absolut al persoanei și restrângerea exercițiului acestuia sunt enunțate expres în lege. Excepția dreptului la viață, potrivit art. 2 parag. 2 lit. a) a Convenției europene, constă în justificarea omorului în scopul asigurării persoanei contra violenței ilegale. În regimul dreptului penal intern aceasta ar corespunde legitimei apărări, care trebuie să fie proporțională cu gravitatea pericolului.

Potrivit autorilor români C. Bulai, A. Filipaș, C. Mitrache, I. Vasiu, V. Dobrinioiu se consideră că ocrotirea vieții persoanei începe odată cu desprinderea fătului de mamă și când acesta încetează să mai fie o parte a corpului mamei.

Alții autori consideră că momentul nașterii nu coincide cel al desprinderii fătului de către mamă, ci se situează mai înainte, între declanșarea procesului nașterii și nașterea propriu-zisă, când fătul a fost expulzat sau extras din uterul mamei și nu s-a realizat autonomia fătului de mamă. În acest proces în viziunea autorilor O. Stoica, C. Barbu se pot comite acte de pruncucidere. În același sens unii autori italieni arată că potrivit legislației italiene calitatea de om nu începe cu nașterea propriu-zisă, adică cu completa desprindere a fătului de mamă, ci într-un moment anterior, când a început desprinderea fătului de uterul femeii. Potrivit legislației și doctrinei italiene și germane constituie omor și uciderea fătului în procesul nașterii.

V. Dongoroz consideră că momentul începerii vieții trebuie stabilit în raport cu rezultatele cercetărilor științifice medicale de care trebuie să țină cont știința juridică și practica judiciară. I. Dobrinescu și T. Vasiliu susțin că momentul începerii vieții ar fi condiționat de particularitățile procesului nașterii în fiecare caz în parte, neputându-se să se fixeze teoretic și abstract acest

moment, or, după cum afirmă V. Cioclei, momentul apariției vieții este dificil de stabilit și după cum rezultă din explicațiile medicale nu există un criteriu unic general valabil, astfel în funcție de particularitățile procesului nașterii trebuie să se stabilească pe bază de expertiză dacă este sau nu vorba despre o persoană în viață. [6]

Prima chestiune care se pune este aceea de a ști beneficiarul acestui drept și mai precis dacă embrionul uman este protejat de el, ceea ce ar interzice întreruperea sarcinii. Curtea Europeană a Drepturilor Omului în Decizia din 13 mai 1980 X c. Mariei Britanii a exclus concepția absolutistă a dreptului la viață a embrionului (avortul necesită a fi aplicat pentru viața sau sănătatea mamei, dacă este posibil). Într-o decizie din 19 mai 1992, H. c. Norvegiei a estimat că „într-un domeniu astfel de delicat, statele contractante trebuie să se bucure de o anumită putere discreționară”, deci Curtea a neglijat de a preciza amploarea și justificarea în privința logicii art.2 CEDO. [7]

Dreptul copilului de a se naște și de a nu fi tratat ca un obiect presupune că părinții pot să se debaraseze de copii prin întreruperea voluntară a sarcinii, fie prin abandonul și comercializarea copilului. Întreruperea voluntară a sarcinii este negarea chiar a dreptului copilului de a se naște viu, în timp ce art. 6 al Convenției de la New York proclamă dreptul inerent la viață. Exemplu tipic este când copilul este sacrificat pentru dreptul pretins al mamei de a autodispune de propriul său corp sau dacă se preferă la libertatea pretinsă de a avea sau de a nu avea copii. Pericolul pentru copil se găsește încă crescut în funcție de banalizarea din ce în ce mai mare a actului de avort. [8]

Practica CEDO arată că statele admit mai multe încălcări ale drepturilor copiilor la viață, integritatea fizică și sănătate.

În cazul Costello-Roberts c/ Marii Britanii în care se invocă pedepsirea corporală a minorilor de către un director al unei școli private. În afacerea Osman, amenințările unui individ în privința membrilor familiei unde a fost încălcat dreptul la viață. [9]

Majoritatea legilor penale ale statelor nu incriminează sinuciderea, aceasta se explică prin faptul că dreptul reglementează relațiile sociale, adică cele dintre individ și alți indivizi și nu ale individului cu sine însuși. Deopotrivă acordând o protecție superioară vieții, statele incriminează determinarea sau înlesnirea sinuciderii. O excepție în acest context o constituie Legea olandeză privind controlul eutanasiei și al suicidului asistat din 10 aprilie 2001 prin care se recunoaște dreptul individului la eutanasiie (cu intervenția medicului care îi administrează substanța letală), cât și dreptul la sinucidere cu asistența medicului (sinucidere asistată), bolnavul administrându-și singur substanța letală recomandată de medic. [10] Totuși, majoritatea statelor europene incriminează penal avortul stabilind sancțiuni mai mult sau mai puțin grave.

Abuzul este acțiunea voluntară a unei persoane care se află într-o relație de răspundere, încredere sau de autoritate față de acesta (părinții). Prin care este periclitată viața, dezvoltarea fizică, mentală, spirituală, morală sau socială, integritatea corporală, sănătatea fizică sau psihică a copilului. Neglijarea copilului evocă omisiunea voluntară sau involuntară a unei persoane care are responsabilitatea creșterii, îngrijirii sau educării copilului de a lua orice măsură subordonată acestei responsabilități fapt care pune în pericol viața, dezvoltarea fizică, mentală, spirituală, morală sau socială, integritatea corporală, sănătatea fizică sau psihică a copilului. [11]

În jurisprudența Curții și în doctrina penală a statelor membre s-a invocat problema, dacă provocarea morții în condițiile eutanasiei în spitale particulare ar putea constitui recursul unei

plângeri la CEDO, răspunsul a fost negativ, deoarece recursul individual este permis numai în cazul violării drepturilor omului de către state și nu de către persoane private. [12]

Dreptul la integritatea fizică este consacrat de Declarația Universală a Drepturilor omului din 10 decembrie 1948, art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale și Convenția împotriva torturii și a altor tratamente cu cruzime, degradante sau inumane care interzic tortura și tratamentele inumane și degradante, art. 7 din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice.

În plus, este de menționat că dreptul la integritatea fizică este garantat de Constituțiile statelor lumii în primele articole dedicate drepturilor fundamentale. O mare parte din Constituțiile europene prevăd expres dreptul persoanei la integritatea fizică. În particular, remarcăm Constituțiile Germaniei, Spaniei, Ciprului sau a Portugaliei. Unele Constituții acordă o protecție specială identității genetice a ființei umane precum ar fi Constituțiile Estoniei din 28 iunie 1992, Italiei, Lituaniei, Ungariei din 1949, Poloniei din 2 aprilie 1997, Sloveniei din 23 decembrie 1991. [13]

II. Protecția penală a minorului, victimă a infracțiunii contra vieții în unele state europene

Codul penal francez prevede în Cap. III, partea I, secțiunea I Infracțiuni împotriva vieții persoanei, unele dintre care protejează minorul și anume: Omorul săvârșit intenționat împotriva unui minor care nu a atins vârsta de 15 ani (art. 221-4), Determinarea la sinucidere, dacă determinarea a cauzat sinucidere sau determinarea la sinucidere, pedeapsă mărindu-se până la 5 ani sau 75 000 euro, dacă victima este minor care nu a atins vârsta de 15 ani (art. 223-13), Lăsarea în primejdie – lăsarea în orice loc a unei persoane, care nu este în stare să se apere din cauza vârstei, handicapul fizic sau psihic se pedepsește cu închisoarea de 5 ani și amenda în mărime de 75000 euro (art. 223-3 Cod penal francez), Lăsarea în primejdie care a cauzat o vătămare sau boală cronică se pedepsește cu 15 ani de închisoare, iar lăsarea în primejdie care a cauzat moartea cu 20 de ani de închisoare. [14]

Codul penal al Germaniei în Cap. 16 (Infracțiuni contra vieții) și respectiv în Cap. 17 (Fapte pedepsite penal privind integritatea persoanei) reglementează unele infracțiuni prin care acordă protecție penală minorului precum: Lăsarea în primejdie (Cap.16, art. 221) îndreptată împotriva propriului copil se pedepsește cu privare de libertate pe un termen de la 1 an la 10 ani. [15] Art. 121 din Cod incriminează omorul copilului nou-născut monstruos de către părinți care se pedepsește la un an privațiune de libertate sau cu munca neremunerată. Avortul se pedepsește până la 5 ani (cu acordul femeii gravide), agravantele până la 8 ani, iar femeia gravidă nu poartă răspundere pentru avort. (art. 126)

Codul penal al Norvegiei reglementează în Capitolul 22 crime împotriva vieții, corpului sau sănătății omului, protejând copilul în următoarele componente de infracțiune.

Omorul copilului nou-născut de către mamă în timpul nașterii sau pe parcursul a 24 de ore după naștere se pedepsește cu pedeapsa închisorii de la 1 la 8 ani, iar în prezența unor circumstanțe deosebit de agravante, poate fi aplicată pedeapsa închisorii pe un termen de 12 ani. Tentativa poate să nu se pedepsească dacă copilul nu a suferit vătămări grave ale integrității corporale sau a sănătății.(art. 234 din Codul penal).

Provocarea ilegală a avortului (art.245), orice persoană care întrerupe o sarcină, sau instigă ori favorizează astfel de acțiuni, fără a se respecta cerințele legale cerute pentru o astfel de

operație sau fără a se emite o decizie administrativă de către o persoană autorizată de a o emite, este vinovată de provocarea avortului ilegal și se pedepsește cu închisoarea pe un termen de până la trei ani. Dacă infracțiunea se săvârșește în scopul obținerii de profit sau în prezența oricăror circumstanțe deosebit de agravante se pedepsește cu închisoarea de până la 6 ani, iar dacă făptuitorul a acționat fără consimțământul femeii, pedeapsa este închisoarea de până la 15 ani, în cazul morții femeii pedeapsa este închisoare pe un termen de până la 21 ani. Art. 240 prevede că poate fi aplicată pedeapsa închisorii pe un termen de până la doi ani oricărui bărbat care nu acordă femeii însărcinate de el ajutorul sau susținerea necesară în legătură cu sarcina sau nașterea care ar fi rezonabil să fie solicitat de la el în prezența unor circumstanțe predominante, care are drept rezultat lăsarea femeii fără susținere sau fără ajutor. Dacă în aceste condiții femeia comite o crimă împotriva vieții fătului sau a copilului, sau dacă astfel viața copilului este în pericol datorită stării femeii, acel bărbat este pasibil de pedeapsa cu închisoarea până la trei ani. Art. 241 al Codului penal al Norvegiei prevede că orice bărbat care cunoaște că o femeie însărcinată de el intenționează să comită o crimă ce pune în pericol viața acestuia, și care nu întreprinde acțiuni ce ar preveni acea crimă, este pasibil de pedeapsa închisorii pe un termen de până la trei ani. Dacă crima poate duce la moartea copilului, pedeapsa aplicată poate fi până la patru ani de închisoare. Art. 242 (alin. 2) al Codului penal al Norvegiei prevede că orice persoană care abandonează în mod ilegal o persoană neajutorată ce este îndreptățită la grijă în alt mod, ori lasă o astfel de persoană fără ajutor sau de care trebuie să aibă grijă în alt mod, ori care lasă astfel de persoană fără ajutor sau care, prin inducere în eroare sau îndemn, favorizează sau instigă la o astfel de acțiuni. Se pedepsește cu închisoarea până la trei ani. Dacă prin săvârșirea crimei descrise în articolul 242 este pusă într-un pericol evident viața și sănătatea, făptuitorul este pasibil de a i se aplica pedeapsa închisorii pe un termen de până la 8 ani, dar nu mai mic de trei ani.

O mamă care comite în termen de 24 de ore de la naștere oricare din crimele prevăzute la art. 242 sau 243 împotriva propriului copil nu va fi pedepsită mai sever decât ca pentru crima prevăzută în art. 234 (pedeapsa închisorii pe un termen de 12 ani). [16]

Codul penal al Croației reglementează în Capitolul X Infracțiuni împotriva vieții și integrității corporale protejând minorul prin următoarele componente de infracțiune:

Art. 91 – Omorul agravant împotriva unui copil sau minor se pedepsește cu închisoare pe termen nu mai mic de 10 ani sau cu închisoarea pe termen lung.

Art. 93 Pruncuciderea – o mamă își ucide copilul în timpul sau imediat după naștere se pedepsește cu închisoarea de la 1 la 8 ani. Termenul „pruncucidere” are o semnificație proprie mai restrânsă decât termenul „infanticid”.

Infanticidul se referă, în general, nu numai la uciderea unui copil și este considerat în legislațiile penale moderne ca o formă calificată de omor. Pruncuciderea se referă la suprimarea vieții oricărui copil, și nu doar la uciderea de către mamă a copilului său nou-născut. Fapta de pruncucidere este incriminată în legislațiile penale ca o variantă atenuantă a omuciderii și constituie, fie infracțiune de sine stătătoare cu denumire proprie și cu conținut normativ specific propriu, fie o formă sau circumstanță a infanticidului. Atenuarea răspunderii derivă din existența anumitor stări psiho-fiziologice provocate de naștere, care fără a echivala cu o stare de inconștiență și deci, fără a exclude capacitatea psihică a făptuitorului, sunt de natură să explice, într-o anumită măsură, uciderea nou-născutului, săvârșită de către mama sa. [17]

În antichitate, pruncuciderea era pedepsită la fel de sever ca orice omor. Legile medievale nu distingeau nici ele între infanticid și orice altă modalitate, deși faptul că unele din aceste legi prevedeau o pedeapsă mai gravă (ardere pe rug) pentru pruncucidere ar putea conduce la o concluzie contrară. În realitate, aceste pedepse mai aspre se aplicau celor care suprimau viața unui copil (infanticidii) și nu mamei, care în anumite condiții disperate comiteau fapte. Cesaria Becaria a fost promotorul ideii că mama naturală trebuie pedepsită mai blând. El avea în vedere că în urma unui viol sau alte împrejurări deosebite dădea naștere unui copil și care se vedea în alternativă: în dezonoare sau uciderea copilului. Ulterior, atenuarea pedepsei de pruncucidere a fost justificată, pornindu-se de la ideea că mama naturală se găsea după naștere într-o situație deosebit de grea. Reieșind din aceasta, toate legislațiile moderne au prevăzut un regim juridic mai blând pentru fapta mamei naturale care își ucide imediat copilul după naștere. [18]. Art. 96 (2) oricine induce sau asistă o persoană juvenilă în comiterea sinuciderii sau induce ori asistă la o sinucidere a unei persoane care nu este capabilă să înțeleagă propriile acțiuni și controlarea voinței proprii este semnificativ diminuată și sinuciderea are loc sau există tentativă de sinucidere se pedepsește cu închisoare de la 1 la 8 ani.

Art. 97 - terminarea ilegală a sarcinii presupune că oricine contrar regulilor de terminare a sarcinii începe terminarea, termină sarcina sau asistă o femeie însărcinată la terminarea sarcinii cu acordul acesteia se pedepsește cu închisoarea de la 3 luni la 6 ani. Alineatul 3 al acestui articol prevede că oricine comite această infracțiune după 10 săptămâni de la concepere se pedepsește cu închisoare de la 1 an la 8 ani. [19]

Codul penal al Sloveniei reglementează în capitolul 15 Infracțiuni contra vieții și sănătății, unele dintre care protejează minorul în mod special și anume: Pruncuciderea (Art. 130), determinarea la sinucidere, cine intenționat determină o persoană să se sinucidă sau asistă pentru aceasta, fapt ce se materializează prin comiterea sinuciderii se pedepsește cu închisoarea de la 6 luni la 5 ani (Art. 131). Iar săvârșirea infracțiunii împotriva unui minor mai mare de 14 ani sau împotriva unei persoane a cărei abilitate de a-și înțelege sau controla actele era substanțial redusă se pedepsește cu închisoarea de la 1 an până la 10 ani. Săvârșirea infracțiunii prevăzute la alineatul (1) împotriva unui minor sub 14 ani sau împotriva unei persoane care nu este capabilă să înțeleagă sau să-și dirijeze acțiunile se pedepsește ca în cazul omorului (adică de la 10 ani la 30 de ani). Art. 132 provocarea ilegală a pruncuciderii se pedepsește cu închisoare până la trei ani. Însă alineatul 2 prevede că oricine săvârșește sau încearcă să execute avortul unei persoane fără consimțământul femeii însărcinate se pedepsește cu închisoarea de la 1 la 8 ani. [20]

Codul penal al Lituaniei în Cap. XVII Infracțiuni împotriva vieții persoanei reglementează următoarele componente de infracțiuni prin care se protejează minorul și anume: Omorul împotriva unui minor se pedepsește cu închisoare de la 5 ani la 20 de ani (art. 129 din Codul penal), Pruncuciderea (art.131 din Codul penal), Vătămarea intenționată gravă a integrității corporale sau a sănătății a mamei, tatălui sau copilului se pedepsește cu închisoarea de la 2 la 12 ani. (art.135 alin. (2) din Codul penal), Vătămarea intenționată medie a integrității corporale sau a sănătății a mamei, tatălui sau copilului se pedepsește cu închisoarea de la 2 la 12 ani (art.135 alin. (2) din Codul penal), Avortul – efectuarea avortului de către medic la cererea pacientului, dacă acesta era contraindicat de a fi săvârșit sau efectuarea în afara instituțiilor medicale de pedepsește cu munca neremunerată în folosul comunității sau cu privarea de dreptul de a ocupa anumite

funcții ori de a exercita o anumită activitate ori de a ocupa o funcție publică, privarea de libertate sau cu închisoare până la 3 ani (Art. 142 din Codul penal).

Codul penal al Finlandei prevede în Capitolul 22 Avortul: Dacă o femeie își omoară fătul ilegal și intenționat prin avort se pedepsește cu închisoarea până la 4 ani. Dacă o persoană, în concordanță cu dorința femeii, săvârșește ilegal și intenționat avortul se pedepsește cu închisoare până la 4 ani. Dacă cineva săvârșește avortul ilegal și intenționat, fără acordul femeii se pedepsește cu închisoare de la 2 la 8 ani. [21]

Codul penal danez prevede Infrațiuni împotriva persoanei (Cap. 25) incriminând omorul copilului în timpul sau ulterior după naștere, Lăsarea în primejdie se pedepsește cu privațiunea de libertate până la 8 ani, punerea în pericol de către mamă a copilului în timpul nașterii (Orice femeie care în timpul nașterii pune în pericol copilul său poate fi reținută pe un termen nu mai puțin de 60 de zile sau cu privațiunea de libertate până la 1 an). Lăsarea armei periculoase la îndemâna copilului care nu a împlinit 15 ani se va pedepsi cu amenda sau reținerea până la 3 luni, Bărbatul care nu acordă sprijinul necesar femeii însărcinate de el poate fi pedepsit cu amenda sau cu reținerea până la 1 an. [22]

Cap. 22 Infrațiuni împotriva vieții, organismului și sănătății incriminează omorul nou-născutului de către mamă în timpul nașterii sau timp de 24 de ore după naștere, care se pedepsește de la 1 an până la 8 ani privațiune de libertate (Art. 234), evitarea acordării ajutorului femeii însărcinate, inacțiunea bărbatului care cunoaște că femeia pune în pericol viața fătului, avortul ilegal. [23]

Titlul VIII Capitolul Infrațiuni și fapte împotriva persoanei prevede Atentarea la viața omului și provocare intenționată a vătămării sănătății incriminează omorul nou-născutului și agravează răspunderea în cazul când faptele penale sunt împotriva minorului (în cazurile când infrațiunile au fost săvârșite în privința minorului privațiunea de libertate se mărește cu 2 ani). [24]

Codul penal olandez incriminează în Titlul XIX Infrațiuni împotriva vieții, omorul copilului de către mamă în timpul nașterii sau imediat după naștere (Mama care își omoară copilul în timpul nașterii sau imediat după naștere se pedepsește până la 6 ani sau cu amendă) și întreruperea sarcinii (Avortul se pedepsește de la 6 luni până la 4 ani). [25]

Codul penal al Bulgariei reglementează infrațiuni contra persoanei prin care se protejează minorul și anume omorul fiului sau fiicei, femeii gravide (art. 116 alin. (3)), omuciderea copilului în timpul sau după naștere (Omiciderea copilului de către mamă în timpul nașterii sau direct după naștere se pedepsește cu 3 ani privațiune de libertate, art. 120), omorul nou-născutului monstruos (Omorul copilului nou-născut monstruos de către părinți se pedepsește la un an privațiune de libertate sau cu munca neremunerată, art.121), avortul (Avortul se pedepsește până la 5 ani (cu acordul femeii gravide), agravantele până la 8 ani. Femeia gravidă nu poartă răspundere pentru avort (art. 126), vătămarea corporală a femeii gravide (vătămarea corporală a femeii gravide, minorului sau a mai multor persoane se pedepsește de la 3 până la 12 ani privațiune de libertate (art. 131), contaminarea cu o boală venerică a unui copil până la 16 ani (Dacă o persoană care știe că este bolnavă de o boală venerică contaminează persoană, care nu a atins vârsta de 16 ani - se pedepsește cu privațiunea de libertate până la 5 ani sau cu amenda (art. 135), Lăsarea în primejdie a minorului se pedepsește cu privațiunea de libertate până la 5 ani sau cu amendă (art. 141),

Neacordarea ajutorului medical până la 3 ani,(art. 142 a), privarea de libertate în mod ilegal a minorului (art. 142a). [26]

În statele unde avortul este ilegal sau puțin acceptat ori periculos, demersurile adopțiilor internaționale nu ezită de a fructifica sarcinile nedorite. Pe parcursul anilor 1993 și 1994, numeroase femei gravide, poloneze sau din țările baltice, care nașteau în Europa de Nord (Suedia, Finlanda, Norvegia) și abandonau apoi copiii lor. Acest demers era organizat de un intermediar care oferea femeii gravide un preț pentru sarcină, care se acoperea de către părinții adoptivi, costurile de transport și cheltuieli medicale: o modestă sumă de bani era suficientă pentru aceste indemnizații. [27]

În Austria fapta persoanei care recrutează un minor, chiar dacă este angajat în prostituție, pentru a practica prostituția pentru a participa la un spectacol pornografic sau care oferă sau procură minorul unei alte persoane în acest scop se pedepsește cu închisoarea până la 3 ani, aceeași pedeapsă se aplică unei persoane care exploatează un minor pentru câștiguri financiare pentru el însuși sau o terță persoană. Dacă fapta este comisă asupra unui minor cu vârsta sub 14 ani, pedeapsa este închisoarea de la 1 la 10 ani.

O incursiune în materia răspunderii penale denotă o protecție favorabilă a copiilor prin răspunderea obiectivă pentru infracțiunea de abandonare a unei persoane minore sau incapabile, dacă aceasta a avut ca urmare o leziune corporală sau moartea (art.591 al. 3 Codului penal italian), abandonarea copilului nou-născut cu aceleași consecințe (art. 592 Cod penal) și altele. În toate aceste cazuri, rezultatele cele mai grave nu sunt dorite de infractor, dar îi sunt imputate numai pe baza raportului de cauzalitate materială cu conduită omisivă.

În legislația penală franceză se admite posibilitatea unei răspunderi penale obiective în materie de delict involuntare, spre exemplu, în cazul în care un părinte care a lăsat imprudent o armă de foc la îndemâna unui copil de vârstă fragedă va fi condamnat pentru omucidere involuntară, dacă copilul a ucis pe cineva cu această armă. [28]

În Belgia, urmare a concluziilor Comitetului Parlamentar asupra traficului de persoane din Belgia, Parlamentul a adoptat o lege din 13 aprilie 1995 cu privire la combaterea traficului de persoane și pornografiei în rândul copiilor. Codul penal incriminează în art. 379 provocarea sau îndemnul la practicarea prostituției de către un minor de orice sex pentru a satisface viciul altora, fapta pedepsindu-se cu închisoarea de la 5 la 10 ani și amendă. Dacă minorul are vârsta sub 16 ani, pedeapsa cu închisoarea este de la 10 la 15 ani. Art. 380 incriminează și fapta persoanei care practică prostituția cu un minor, pedeapsa fiind închisoarea de la o lună la 2 ani și amendă.

În **Cipru**, Legea națională de combatere a traficului de persoane și exploatare sexuală a copiilor din 2000 stipulează ca traficarea de persoane se pedepsește până la 10 ani închisoare și amendă, dacă victima este minor sau o persoană care nu a ajuns la vârsta consimțământului sexual, pedeapsa este închisoarea de până la 10 ani și amendă de 10 000 lire sterline.

În **Republica Cehă** potrivit art. 204 alin. 1 din Codul penal se sancționează până la 3 ani fapta persoanei care angajează, forțează sau ademenește o altă persoană să practice prostituția sau profită de prostituția practică de altcineva. Dacă fapta este comisă prin folosirea violenței, amenințării, altor mijloace violente sau dacă persoana abuzată este într-o situație dependentă de el/ea, pedeapsa este închisoarea de la 2 la 8 ani. Dacă victima este persoana cu vârsta sub 18 ani, pedeapsa cu închisoarea este de la 5 la 12 ani.

În **Danemarca**, Secțiunea 262 din Codul penal sancționează până la 8 ani închisoare fapta persoanei care recrutează, transportă, transferă sau primește o persoană prin constrângere, privare de libertate, amenințări, datorii ilegale, confirmarea sau exploatarea unei greșeli sau alte metode în scopul exploatării acelei persoane prin prostituție forțată, munca forțată sau alte servicii, sclavie sau practici similare sclaviei sau prelevare de organe. Secțiunea 223 din Codul penal danez incriminează fapta persoanei care, ca client, plătește sau promite să plătească pentru practicarea unui act sexual cu o persoană sub 18 ani.

Secțiunea 262 a (2) din Codul penal sancționează cu pedeapsa până la 8 ani închisoare fapta persoanei care în scopul exploatării victimei (sexual, muncă, servicii forțate sau alte practici similare sclaviei), recrutează, transportă, transferă sau primește o persoană sub 18 ani sau oferă bani sau alte beneficii pentru a accepta acceptul exploatării de la o persoană având control asupra victimei și persoanei care primește astfel de plată sau beneficiu.

În **Finlanda** noi prevederi referitoare la traficul de persoane au fost incluse la 1 august 2004. Acestea includ forme agravante ale proxenetismului și distribuirea de materiale pornografice cu minori. Codul penal incriminează în Cap. 25, secțiunea 3, infracțiunea de trafic de persoane, constând în fapta persoanei care recrutează, transportă, primește sau cauzează în scopul exploatării sexuale sau muncii forțate, prelevare de organe sau țesuturi pentru câștig financiar o altă persoană, fapta fiind sancționată cu închisoarea de la 4 până la 6 luni. Dacă fapta este săvârșită prin violență, amenințări sau înșelăciune, asupra unui copil sub 18 ani sau în contextul crimei organizate, pedeapsa cu închisoarea este de la 2 la 10 ani. Cumpărarea de servicii sexuale de la o persoană sub 18 ani prin promiterea sau acordarea unei remunerații se pedepsește cu închisoarea până la 1 an sau amendă. Dacă fapta este săvârșită asupra unui copil cu vârsta sub 18 ani sau asupra unei persoane a cărei posibilitate de apărare este diminuată substanțial, pedeapsa este închisoarea între 2 și 19 ani. Cap. 17, secțiunea 19, din Codul penal incriminează posesia de fotografii obscene cu copii, ca fiind fapta persoanei care are în posesie o fotografie, o casetă, film sau alte înregistrări în care un copil este implicat într-un act sexual sau este angajat într-un comportament sexual sau în altă manieră obscenă.

În **Franța** se incriminează tortura și actele barbare, elementul material al căreia presupune tortura sau actele barbare. Această infracțiune în opinia autorilor francezi vizează circumstanțe agravante, precum agresiuni corporale însoțite de suferințe fizice sau mentale și nu de simple violențe, acte odioase însoțite de o mare perversitate a autorilor, însoțite de un dispreț profund pentru demnitatea și viața altuia. Alți autori consideră că tortura este organizată în mod gratuit fie un conflict de calificare inutilă, fie un concurs de infracțiuni care nu este de mai puține ori. [29] În Franța în 2003 traficul de persoane este incriminat în Codul penal francez, care este pedepsit cu închisoarea până la 7 ani și o amendă de 150.000 euro. Dacă victima traficului este un copil, pedeapsa este de 10 ani închisoare și 150.000 euro amendă. În Franța, art.223-10 din Codul sănătății publice interzice întreruperea sarcinii practicate fără consimțământul interesatului. Legislatorul a intenționat să evite ca părinții să poată impune întreruperea sarcinii fiicei minore celibatate. De fapt, în acest caz, întreruperea sarcinii presupune nu doar consimțământul unei persoane care exercită autoritatea parlamentară, dar de asemenea cea a minorului dat în afara prezenței acestei persoane. Infracțiunea este pedepsită cu 5 ani de închisoare sau amendă și

interzicerea drepturilor civice, civile și de familie, precum și interzicerea de a exercita o activitate de natură medicală sau paramedicală. [30]

În **Germania**, traficul de ființe umane pentru exploatare sexuală este cuprins în art. 180 lit. B și art. 181 ale Codului penal. Traficul de copii este pedepsit în art. 236 al Codului penal până la 10 ani închisoare și amendă, depinzând de circumstanțele cazului, art. 234 incriminează răpirea de copii.

În **Grecia**, art.323 din Codul penal incriminează fapta persoanei care folosind violența, puterea, abuzul sau orice alte mijloace, angajează, transferă, promovează în țară sau în afara ei, deține, expediază, adăpostește, încurajează, furnizează cu sau fără compensație sau ia de la altă persoană o persoană cu scopul de a lua organe din corpul ei sau pentru a-i exploata munca, această pedeapsă se aplică de asemenea infractorilor care urmăresc același scop derutând victimele, profitând de situația lor și făcându-le promisiuni false și angajamente, oferind daruri, cadouri și alte beneficii. Fapta este sancționată cu închisoarea până la 10 ani și amendă. Pornografia cu minori este pedepsită cu închisoare de minimum 1 an și amendă constă în fapta persoanei care confecționează, oferă, procură, pune în circulație, păstrează, posedă sau vinde materiale pornografice cu minori, materialul pornografic este orice descriere, reală sau artificială a unor acte sexuale în orice format de material ducând la stârnirea apetitului sexual și înregistrarea sau descrierea în orice format a unui act real sau virtual implicând o persoană minoră.

În **Italia**, art. 600 al Codului penal constă în fapta persoanei care exercită puteri și drepturi asupra altei persoane corespunzând lucrării în posesie plasează sau ține oricare altă persoană în condiții de sclavie, exploatând sexual acea persoană, impunând munca coercitivă sau forțând-o să cerșească sau exploatând-o în oricare alt mod, pedepsele cresc cu 1/3 sau 1/2, dacă delictul este comis împotriva unei victime sub 18 ani pentru exploatare sexuală, prostituție sau în scopul prelevării de organe. Pedeapsa este închisoarea de la 8 la 20 ani.

Prostituția cu copii este incriminată în art. 600 bis Cod penal și constă în fapta aceleia care determină, ajută sau înlesnește o persoană sub 18 ani să se prostitueze. Pornografia infantilă este pedepsită cu închisoare între 1-5 ani și amendă, și constă în fapta persoanei care distribuie, răspândește sau promovează material pornografic prin orice mijloace, incluzând Internetul, în scopul de a solicita sau de a exploata minori.

În **Letonia**, traficul de copii este incriminat de art. 2 și 3 al Secțiunii 154 (1). Traficul de ființe umane este pedepsit cu închisoarea de la 3 al 8 ani și cu confiscarea averii. Dacă fapta este comisă asupra unui minor, se pedepsește cu închisoare de la 5 la 12 ani.

În **Lituania**, a intrat un nou Cod penal în vigoare la 1 mai 2003. Conform acestuia pedeapsa pentru trafic este închisoarea până la 10 ani. Traficul de persoane este incriminat în art. 147 și constă în fapta persoanei care vinde, achiziționează, transferă sau obține o altă persoană cu intenția de a câștiga un avantaj material sau de altă natură. Fapta persoanei care achiziționează, vinde, transferă în orice alt fel sau obține un copil este pedepsită cu închisoare până la 8 ani. Producerea și răspândirea materialelor pornografice cu minori este prevăzută în art. 242 alin. 2 Cod penal și constă în implicarea copiilor sub 18 ani în producerea materialelor pornografice, publicații tipărite, imagini, casete sau alte filme sau alte tipuri de materiale pornografice, fiind sancționată cu închisoarea între 1 și 4 ani și amendă.

În *Portugalia*, exploatarea sexuală a copiilor este tratată separat în art. 176 al Codului penal revizuit prin Actul 99/2001 conform căruia toți care recrutează, transportă, oferă găzduire sau primesc un copil sub 16 ani, sau fac angajamente pentru ca un copil să intre în prostituție sau industria sexului în general într-o țară străină, sunt condamnați la o pedeapsă cuprinsă între 1 și 8 ani închisoare. În același mod amendamentele din 2001 au lărgit scopul acestei prevederi, care se aplică indiferent de folosirea violenței, amenințării, fraudei sau înșelăciunii care pot fi considerate circumstanțe agravante, fiind pedepsite cu închisoarea de la 2 la 10 ani. Alte circumstanțe agravante includ faptul că victima să fie sub 14 ani sau delinquentul să acționeze profesional sau cu intenția de a obține profituri. Art. 176 Cod penal incriminează recrutarea, transportul, găzduirea sau primirea unui copil sub 16 ani în scopul practicării prostituției. Pedeapsa este închisoarea între 1 și 8 ani. Dacă delictul este comis prin violență, fraudă, cu intenția de a profita de capacitatea mentală diminuată a unui minor sub 14 ani, pedeapsa cu închisoarea de la 2 la 10 ani.

În 2001, Codul penal slovac a introdus infracțiunea de trafic de ființe umane (art. 246 Cod penal). Prin amendamentele din 2002 Codul penal incrimina proxenetismul (art.204 Cod penal), trafic de copii (art. 216 Cod penal), producția de materiale pornografice cu copii (art. 205 b), abuz sexual (art. 242, 243 Cod penal), lezarea educației morale a tineretului (art.217 Cod penal). Traficul de persoane constă în recrutarea sau transportarea unei persoane în scopul exploatarei sexuale și se pedepsește cu închisoarea de la 1 la 5 ani. Dacă făptuitorul face parte dintr-un grup criminal, pedeapsa este de la 3 la 8 ani închisoare. Dacă persoana este cu vârsta sub 18 ani, pedeapsa cu închisoarea este de la 3-8 ani.

În *Slovenia*, art. 387 al Codului penal incriminează traficul de persoane care se pedepsește cu închisoarea de la 1 la 10 ani. Fapta este pedepsită mai grav dacă a fost comisă împotriva unui minor ori prin forță, înșelăciune, răpire sau exploatarea unei poziții de dependență sau subordonare, sau în scopul de a forța o victimă să rămână însărcinată în vederea inseminării artificiale. Se pedepsește cu închisoarea până la 2 ani și amendă fapta persoanei care vinde, prezintă sau expune public documente, fotografiile, casete sau alte articole de natură pornografică unei persoane sub 14 ani, le facilitează acestora să aibă acces la ele sau le arată reprezentări pornografice. Fapta persoanei care abuzează de un minor în scopul de a produce poze sau casete sau alte articole de natură pornografică se pedepsește cu închisoarea de la 6 luni la 5 ani. [31]

III. Evoluția reglementărilor în România și Republicii Moldova privind minorul ca subiect pasiv al infracțiunilor contra persoanei

În Codul penal al României din 1864, art. 230 incrimina pruncuciderea ca „omorul copilului născut de curând”, care se va săvârși asupra unui copil nelegitim de către mama sa, care se pedepsea cu reclusiunea.

Codul penal din Transilvania prevedea în art. 284 pedepsirea cu reclusiunea până la 5 ani pe mama, care cu intenție își va ucide copilul natural în timpul nașterii sau imediat după naștere.

Codul penal a dat o formulare a expresiilor „născut de curând” sau „imediat după naștere”. Totodată, acesta a definit pruncuciderea, mama care își ucide copilul natural înainte de a fi expirat termenul la Oficiul stării civile.

Potrivit Codului penal din 1969, pruncuciderea constă în uciderea copilului nou-născut, săvârșită imediat după naștere de către mamă într-o stare de tulburare pricinuită de naștere și se pedepsea cu închisoarea de la 2 la 7 ani. Conform acestuia era definită nu doar fapta mamei

naturale, dar și a mamei, care dă naștere unui copil în cadrul căsătoriei, dacă ar fi suprimat viața copilului imediat după naștere, ca urmare a unei anumite stări psiho-fizice care îi conferă o responsabilitate diminuată. [32]

Codul penal din 1936 prevede în titlul XIII Crime și delictе contra persoanelor, dintre care Cap. I Crime și delictе contra vieții și integrității persoanelor, următoarele infracțiuni contra minorului: omorului împotriva unui descendent legitim, adoptiv sau natural care se pedepsește cu munca silnică pe viață (art. 464).

Pruncuciderea de către mamă până la expirarea termenului legal de declararea copilului la oficiul de stare civilă se pedepsește cu închisoare de la 3 la 5 ani (art. 465), Determinarea la sinucidere (uciderea la rugămintea cuiva art. 468, sinuciderea prin tragere la sorți art. 469, care a fost dezincriminată prin Codul penal din 1968 reieșind din faptul că practica judiciară nu a cunoscut astfel de cazuri). [33]

Avortul (fără acordul femeii însărcinate de la 2 la 5 ani, a cauzat vătămarea sănătății sau infirmitatea se pedepsește de la 6 ani, iar dacă e agravat se pedepsește de la 10 ani închisoare corecțională (art. 482). [34] Ulterior prin Codul penal din 1968 avortul a fost definit ca întreruperea cursului sarcinii prin orice mijloace în afara condițiilor prevăzute de lege. Se considera avort dacă întreruperea sarcinii se realiza cu sau fără consimțământul femeii însărcinate. [35] Prin Legea nr. 6/1973 s-au completat cu 3 infracțiuni diferite privind efectuarea avortului și anume avortul provocat de femeie se sancționa de 6 luni la 2 ani închisoare (art. 186), Deținerea de instrumente sau materiale avortive se sancționa cu închisoarea de la 3 luni la 1 an sau amendă (art. 187), omisiunea de a anunța efectuarea avortului se pedepsea cu închisoarea de la o lună la 3 luni. [36]

Lăsarea în primejdie a copilului (de la 2 la 5 ani închisoare corecțională, lăsarea în primejdie a copilului de către mamă până la expirarea termenului de declarare la oficiul de stare civilă, închisoare corecțională până la 6 luni, este exonerată de răspundere mama care după abandon își reia copilul, art. 493), Reținerea ilegală sau sechestrarea descendentului se pedepsește cu închisoarea corecțională de la 5 la 10 ani. Infracțiunea de pruncucidere a avut alt conținut în Codul penal al Republicii Socialiste România, în art. 177 la determinarea căruia s-a avut în vedere că, orice mamă se bucură de asistența statului și a societății și un copil născut în afara căsătoriei numai constituie pentru ea o povară, astfel că infracțiunea de pruncucidere este imputabilă oricărei mame, dacă nou-născutul a fost ucis imediat după naștere ținând cont de imperiul stării de tulburare provocate de procesul fiziologic al nașterii. [37]

Infracțiuni contra onoarei, ofensarea descendentului se pedepsește cu 2 ani închisoare corecțională (art. 511). [38]

Dreptul la integritatea fizică este recunoscut oricărei ființe umane, reprezentând alături de dreptul la viață o condiție esențială pentru exercitarea liberă și neîngrădită a altor drepturi este recunoscut în art. 22 din Constituția României din 1991. Dispozițiile penale românești privind dreptul la integritate fizică, inclusiv și în referitoare la copii sunt variate.

Actualul Cod penal al României, protejează minorii în următoarele componente de infracțiune contra persoanei în titlul I și anume: omorul calificat asupra unei femei gravide (art. 186 Cod penal alin. (1) lit. i)), determinarea sau înlesnirea sinuciderii față de un minor cu vârsta

cuprinsă între 13 și 18 ani (art. 188 Cod penal alin.(2)), față de un minor care nu a împlinit vârsta de 13 ani (art. 188 Cod penal alin.(3)), rele tratamente aplicate minorului (art.194)

În Capitolul 4 prevede Agresiuni asupra fătului și anume: avortul (art. 198) și uciderea sau vătămarea fătului (art.199 Cod penal).

În Capitolul 6 prevede Infrațiuni contra libertății persoanei lipsirea de libertate în mod ilegal (art. 202 Cod penal). [39]

Minorul ca subiect pasiv calificat în Codul penal al României figurează în următoarele infrațiuni contra persoanei: lipsirea de libertate în mod ilegal (art. 198 alin. (2) Cod penal); rele tratamente aplicate minorului (art.306 Cod penal) și nerespectarea măsurilor privind încredințarea minorului (art. 307 Cod penal). [40]

Codul penal al Republicii Moldova din 1961 stabilea în Titlul II, Capitolul II, infrațiunile contra vieții, sănătății, libertății și demnității persoanei, care protejau minorul de rând cu celelalte persoane și numai unele din ele într-o manieră specială. Astfel, infrațiunea de omor premeditat săvârșit cu circumstanțe agravante de la art. 88 a fost completat prin Legea nr. 114-XIII din 9 martie 1997 cu un calificativ profitând de starea de neputință a victimei, (se pedepsea cu închisoare de la douăzeci la douăzeci și cinci ani) care indirect se referă și la minori, ținând cont de starea precară a acestora în funcție de vârsta fragedă. Omorul pruncului de către mama (art.92), bătaia sau alte acțiuni violente săvârșite asupra minorilor introdusă prin Legea nr. 263-XIV din 24 decembrie 1998 (art. 101 pct.3), violul în privința unei minore se califica ca agravantă pedepsindu-se pe un termen de la cinci la șaisprezece ani privațiune de libertate (art. 101 alin. 3), raportul sexual cu o persoană care nu a împlinit șaisprezece ani se pedepsea cu privațiunea de libertate de la doi la șase ani (art. 103), satisfacerea prin constrângere a poftei sexuale în forme perverse profitând de starea de neputință a victimei se pedepsea cu privațiunea de libertate până la cinci ani (art. 103¹), perversitatea unor persoane, care n-au împlinit șaisprezece ani, se pedepsea până la trei ani privațiune libertate (art.104), homosexualismul prin constrângere profitând de starea de neputință a victimei (art. 106), Proxenetismul cu agravanta săvârșit în privința unui minor se pedepsea de la cinci la zece ani privațiuni libertate (art. 105²), sustragerea de la tratamentul bolii venerice și transmiterea unei boli venerice asupra unui minor era calificată ca element distinctiv și se pedepsea până la cinci ani privațiune de libertate (art. 107 ultimul alineat), sustragerea de la plata pensiei alimentare sau de la întreținerea copiilor se pedepsea până la 4 ani privațiune de libertate (art. 110), abuzul de drepturile sau de obligațiile de tutore se pedepsea până la doi ani privațiunea de libertate (art. 112), divulgarea secretului înfierii se pedepsea de la unu la trei ani privațiune de libertate, ulterior fiind amendat prin Legea nr. 1001- XV din 19 aprilie 2002 a incriminat și aceeași faptă săvârșită de o persoană cu funcție de răspundere sau urmată de consecințe grave (art. 112¹), abuzul părinților și altor persoane la înfiere și transmiterea ilegală a copiilor, se pedepsea de la trei la zece ani, dar cu exercitarea presiunii în privința părintelui, tutorelui de la șapte la cincisprezece ani (art.112²), scoaterea ilegală a copiilor din Republica Moldova se pedepsește cu privațiunea de libertate de la cinci la douăzeci de ani (art. 112³), răpirea sau substituirea unui copil străin (art.113), traficul ilicit de ființe umane cu element distinctiv asupra minorilor a fost incriminat prin Legea nr. 450-XV din 30 iulie 2001 se pedepsea cu pe un termen de la cincisprezece până la douăzeci și cinci de ani privațiunea de libertate (art. 113²), lăsarea în primejdie inclusiv și a minorului din cauza vârstei fragede, dar nu ca infrațiune separată

se pedepsea până la doi ani privațiune de libertate (art. 114). Alte infracțiuni contra vieții, sănătății, libertății și demnității persoanei erau stabilite în Codul penal al Republicii Moldova din 1961 (omorul în stare de afect art. 90, omorul din imprudență de la art. 93, determinarea la sinucidere art.94, vătămarea intenționată gravă a integrității corporale art. 95, vătămarea intenționată mai puțin gravă a integrității corporale art. 95, vătămarea intenționată gravă sau mai puțin a integrității corporale art. 96, vătămarea intenționată gravă sau mai puțin gravă a integrității corporale în stare de afect art. 97, tortura art. 101, neacordarea de ajutor unui bolnav art. 115, privațiunea ilegală de libertate art.116, luarea de ostatici art.116¹, internarea ilegală într-un spital de boli mintale art.116²) [41] protejau minorul în aceeași măsură ca și adultul, doar că săvârșirea infracțiunii în privința unui copil era considerată ca circumstanță agravantă potrivit art. 38 din acest Codul penal. În rezultatul analizei infracțiunilor din Codul penal al Republicii Moldova din 1961 s-a stabilit că infracțiunile contra persoanei nu au fost divizate în Capitole separate ținând cont de obiectul specific de reglementare infracțiuni împotriva vieții și integrității persoanei, integrității și libertății sexuale, familiei.

De asemenea, în Cap. XI din titlul II Infracțiuni contra securității publice, a ordinii publice și a sănătății populației, prevedea anumite categorii de infracțiuni care acordau o protecție specială minorilor. Astfel, prin legea nr. 830-XV din 7 februarie 2002 a completat cu un nou alineat art. 223 Fabricarea sau desfacerea obiectelor pornografice, care prevedea aceleași acțiuni în privința persoanelor până la 18 ani se pedepsea cu privațiunea de libertate pe un termen de până la trei ani, atragerea minorilor la activitatea criminală sau determinarea lor la fapte amorale se pedepsea cu privațiune de libertate de la unu la cinci ani, și prin legea nr. 42-XIV din 4 iunie 1998, a fost completat prevăzând că atragerea la săvârșirea infracțiunilor de constrângere de a avea raport sexual cu o femeie, practicarea prostituției, proxenetismul se pedepsea cu privațiunea de libertate la șapte la zece ani privațiune de libertate (art.224), atragerea minorilor la beție (art. 224¹), atragerea minorilor la consumarea nemedicinală a medicamentelor și a altor mijloace cu efect narcotizant (art. 224²).

Evoluția legii penale în Republica Moldova a avut un efect pozitiv în privința protecției minorilor. Codul penal, adoptat prin Legea nr. 985-XV din 18 aprilie 2004, prevedea ca circumstanțe agravante săvârșirea infracțiunii în privința unei persoane care nu a atins vârsta de 14 ani sau în privința unei persoane care se află în neputință de a se apăra (art. 77). De asemenea, Codul penal a făcut o sistematizare mai adecvată decât codul precedent, stabilind în capitole separate infracțiuni contra vieții și sănătății persoanei, infracțiuni privind viața sexuală, infracțiuni contra familiei și minorilor. Astfel, au fost stabilite aceleași infracțiuni care asigurau protecția penală a minorului ca și în Codul anterior, dar sistematizate în Capitole diferite, în plus aceste au fost completate cu alte infracțiuni. În Capitolul II, Partea I din Codul penal al Republicii Moldova a mai fost incriminat prin Legea nr. 184-XVI din 29 iunie 2006 constrângerea persoanei la prelevarea organelor sau țesuturilor prin transplantare în privința unei persoanei în stare de neputință se pedepsea cu închisoarea de la 3 la 7 ani.

În Cap. III infracțiuni contra libertății, cinstei și demnității persoanei s-a incriminat răpirea persoanei și ca semn calificativ cu bună-știință a unui minor se pedepsea cu închisoarea de la 7 la 15 ani (art. 164), Munca forțată se pedepsea cu închisoarea până la 3 ani (art. 168). [42] O nouă infracțiune incriminată în Codul penal al Republicii Moldova este **Răpirea minorului de către**

rudele apropiate pentru protejarea drepturilor persoanelor îndreptățite să supravegheze minorul, precum și reieșind din faptul, că prevederile art. 164 nu se aplică faptelor săvârșite de persoane aflate în relație de rudenie cu victima, iar completarea acestuia cu asemenea prevederi ar presupune o pedeapsă mai aspră (de la 5 la 10 ani), comparativ cu cea propusă (amenda în mărime de 300 unități convenționale) pentru asemenea faptă *Finlanda* stabilește pedeapsa amenzii sau închisorii de până la 6 luni. [43] Codul penal al Republicii Moldova din 2002 acorda o protecție sporită minorului victimă infracțiunilor contra vieții și sănătății persoanei: omorul intenționat art. 145 alin. (3) lit. d) Cod penal; determinarea la sinucidere art. 150 alin. (2) lit. b) Cod penal, vătămarea intenționată gravă a integrității corporale sau a sănătății (art.151 alin. (2) lit. b) Cod penal), Maltratarea intenționată sau alte acte de violență (art. 154 alin. (2) lit. c) Cod penal); infracțiuni contra libertății, cinstei și demnității persoanei: răpirea unei persoane (art. 164 alin. (2) lit. d) Cod penal) și privațiunea ilegală de libertate (art. 166 alin. (2) lit. c) Cod penal). Infracțiunile respective au fost excluse deoarece reprezentau un dublaj al părții generale a Codului care prevedea ca circumstanță agravantă săvârșirea cu bună știință a infracțiunii în privința unui minor (art. 77 alin. (1) lit. e)).

Referindu-ne la circumstanțele agravante observăm că în Codul penal al României nu sunt stipulate anumite agravante pentru infracțiunile contra vieții, integrității corporale și sănătății persoanei. Dar în Codul penal al Republicii Moldova pentru categoria infracțiunilor contra vieții și sănătății persoanei sunt fixate agravante în cazul când victima este un minor pentru următoarele infracțiuni: omorul intenționat cu bună știință asupra unui minor – art.145 alin. (2) lit. d), vătămarea intenționată gravă a integrității corporale sau a sănătății asupra minorului - art.151 alin. (2) lit. b. [44]

Făcând o privire comparativă referitoare la infracțiunile contra persoanei reglementate de către Codul penal al României și Codul penal al Republicii Moldova observăm unele tangențe, dar în același timp și divergențe referitoare la protecția acordată de legea penală minorului victimă.

Astfel, Codul penal al Republicii Moldova prevede pentru anumite infracțiuni contra vieții și sănătății persoanei agravante când acestea au atentat în privința minorilor și anume omorul săvârșit cu bună știință asupra unui minor care presupune uciderea unei persoane care nu a îndeplinit vârsta de 18 ani, despre care făptuitorul, știa cu certitudine că are această vârstă. Cunoașterea cu bună știință de către vinovat că victima este minoră înseamnă că vinovatul este în deplină cunoștință că victima nu a atins vârsta de 18 ani. Această cunoaștere poate fi întemeiată pe prezența indicilor externi ai minorului precum și de alte informații (înștiințarea făcută de însăși victima minoră, relatările altor persoane, documente).

Determinarea la sinucidere sau la tentativa de sinucidere a unui minor (art. 150 alin. (2) lit. b) din Cod penal al Republicii Moldova) prevede această agravantă ținând cont de starea biopsihosocială a minorului care este mai vulnerabilă decât cea a unui matur.

În cazul vătămării intenționate grave a integrității corporale sau a sănătății unui minor (art. alin. (2) lit. b) Cod penal al Republicii Moldova) sau alte acte de violență a unui minor (art. 154 alin. (2) lit. c) Cod penal al Republicii Moldova) s-a luat în considerație pericolul social provocat minorului atât cel fizic cât și psihic și s-a asigurat interesul superior al copilului care trebuie să străbată ca un fir roșu reglementările internaționale și naționale, fiind pus la baza Convenției cu privire la Drepturile Copilului.

Astfel, considerăm că și în cazul Codului penal al României ar fi binevenită reglementarea agravantei în cazul când infracțiunile contra integrității corporale și sănătății atentează în privința minorului, mai ales că printre circumstanțele agravante enumerate la art. 75 Codul penal al României nu figurează agravantă: „săvârșirea infracțiunii asupra unei persoane care nu a atins vârsta de 14 ani; sau o persoană care se află în stare de neputință” care sunt stipulate în art. 77 circumstanțele agravante al Codului penal al Republicii Moldova. [45]

Noul Cod penal al României în titlul VII, Cap. VII Traficul și exploatarea persoanelor vulnerabile reglementează mai multe infracțiuni care aduc o protecție sporită minorului și anume: Traficul de minori, Proxenetismul, Folosirea unui minor în scop de cerșetorie, Folosirea serviciilor unei persoane exploatate.

Codul penal al României nu reglementează decât infracțiunea proxenetism în art. 329. Traficul de minori este incriminat de Legea nr. 678/2001 referitoare la traficul de minori.

Componența infracțiunii de proxenetism din noul Cod penal al României spre deosebire de componența din Codul penal în vigoare, este delimitată de infracțiunea de trafic de minori, fapt motivat prin incriminarea separată a infracțiunii de trafic de minori. De asemenea, în noul Cod penal al României a fost modificată pedeapsa în cazul când fapta este săvârșită față de un minor, prin stipularea că limitele speciale ale pedepsei se majorează cu jumătate, ceea ce oferă o stabilire legală proporțională a agravării pedepsei când victima este un minor. Aceasta oferind mai multă precizie la individualizarea pedepsei în funcție de gravitatea faptei comise și protecție penală specială acordată minorului ca victimă. Astfel, după cum s-a remarcat în doctrină la individualizarea judiciară a pedepsei se va lua ca punct de plecare fapta penală, luată în ansamblu în raport cu complexul de date care indică pericolozitatea socială (gravitatea, posibilitatea de prevenire, mod de săvârșire, urmări), iar ca punct final pericolozitatea infractorului. [46] Noul Cod penal al României concretizează raportul de majorare a pedepsei pentru fiecare acțiune în parte în cazul când este comisă împotriva unui minor spre deosebire de Codul penal al României în vigoare, care stabilește o pedeapsă de la 5 la 18 ani când acțiunile sunt săvârșite față de un minor, acordând în așa mod o largă libertate în individualizarea pedepsei.

Recrutarea, transportarea, transferarea, cazarea sau primirea unui minor, în scopul exploatării acestuia, se pedepsește cu închisoare de la 3 la 10 ani și interzicerea exercitării unor drepturi. Dacă fapta a fost săvârșită în condițiile art. 361 alin.(1), pedeapsa este închisoarea de la 5 la 12 ani și interzicerea exercitării unor drepturi. Consimțământul persoanei victimă nu este justificativ.

Spre deosebire de Codul penal în vigoare al României în noul Cod penal al României intervine cu noi componente de infracțiune în cauzele în care victimele sunt minori, folosirea unui minor în scop de cerșetorie (art. 215), folosirea serviciilor unei persoane exploatate despre care beneficiarul știe că este victimă a traficului de ființe umane și traficului de minori (art. 216).

Urmând logica reflectată în infracțiunile de trafic de minori și proxenetism în funcție de care gradul de pericol social al faptelor majorează pedeapsa, când faptele sunt săvârșite în privința unui minor, considerăm necesar de a agrava pedeapsa pentru sclavia (art. 209), supunerea la munca forțată sau obligatorie (art. 212) și folosirea serviciilor unei persoane exploatate despre care beneficiarul știe că este victimă a traficului de minori (art.215).

Mai ales, este justificată această propunere în condițiile în care Noul Cod penal al României nu stabilește ca circumstanță agravantă săvârșirea faptei în privința unui minor, dar numai aceea privind profitarea de starea de vădită vulnerabilitate a persoanei vătămate, datorată vârstei, stării, de necesitate, infirmității sau altor cauze. Astfel, aplicarea acestei circumstanțe este lăsată la discreția judecătorului nefiind o condiție legală, care impune obligatoriu majorarea pedepsei în cazul când fapta este săvârșită în privința unui minor. În această situație, minorului nu îi este asigurat în mod necesar și suficient o protecție specială în raport cu adulții.

Concluzii

În final, este de menționat că atât tratatele internaționale, cât și convențiile Consiliului Europei protejează dreptul la viață și integritatea fizică și acordă o protecție majoră minorului. Legile penale ale statelor europene stabilesc infracțiuni împotriva vieții și integrității minorului cu pedepse mai grave decât împotriva maturilor. Alte infracțiuni prevăd circumstanțe agravante în cazul când acestea sunt îndreptate împotriva minorilor. Tendințele actuale în prevederile legale penale sunt de a proteja minorii prin incriminarea mi multor fapte care pot prejudicia viața și sănătatea acestora, precum ar fi exploatarea prin muncă, cerșetorie, proxetism, precum lăsarea în primejdie, abandonul.

Astfel, merită ca în Codurile penale actuale să se stabilească circumstanțe agravante pentru infracțiunile săvârșite împotriva minorilor.

Referințe bibliografice:

1. Radu Bodea, Drept penal, partea specială, Ed. Hamangiu, București, 2008, p. 51, p.708.
2. Hotărârea Streletz, Kessler și Krenz c./ Germaniei din 22 martie 2001
3. Matei Basarab, Viorel Pașca, Gheorghiuță Mateuț, Codul penal comentat, Ed. Hamangiu, 2008, p.64.
4. Gheorghe Diaconescu, Constantin Duvac, Tratat de drept penal, partea specială, Ed. C. H. Beck, București, 2009, p.76.
5. Vincenzo Manzini, Trattato di diritto penale italiano, volume Ottavo, Torino, 1937, p.8, citat Alexandru Boroș, Infracțiuni contra vieții, Ed. All Beck, București, 1999.
6. Gheorghe Ivan, Drept penal, partea specială, Ed. C.H.Beck, București, 2009, p. 4-5.
7. Patrick Wachsmann, Les DROITS de l HOMME, 4 ed., ed. Dalloz, 2002, p.68.
8. Remy Cabrillac, Marie-Anne Frison-Roche, Thierry Revet, Libertes et droits fondamentaux, 10 ed., Ed. Dalloz, 2004, p.238.
9. Costello-Roberts c/ Marii Britanii
10. George Antoniu, Ocrotirea penală a vieții persoanei, Revista de drept penal nr. 1/2001, p.10.
11. Andreea Florina Mateescu, Ioana Cristina, Gheorghe Bădescu, Protecția copilului și adopția, practica judiciară, Ed. Hamangiu, București, 2008, p.302.
12. Ovidiu Predescu, Convenția europeană a drepturilor omului și dreptul penal român, Ed. Lumina Lex, București, 2006, p. 83
13. Nasty Marian Vlădoiu, Protecția constituțională a vieții, integrității fizice și a integrității psihice, Studiu de doctrină și jurisprudență, Ed. Hamangiu, București, 2006, p. 211.
14. Codul penal francez
15. Codul penal al Germaniei

16. Codul penal al Norvegiei
17. Alexandru Boroj, *Infracțiuni contra vieții*, Ed. All Beck, București, 1999, p.151.
18. Alexandru Boroj, *op. cit.*, p.152.
19. Codul penal al Croației
20. Codul penal al Sloveniei
21. Codul penal al Finlandei
22. *The Danish Penal Code*, Ed. Saint Petersburg Yuridichesky Center Press, 2001, translation from French by candidate of law A. N. Rytcheva
23. *Criminal Legislation of Norway*, Ed. Saint Petersburg Yuridichesky Center Press, 2003, p.373. translation from French by candidate of law A. V. Zhmenya
24. *The Belgian Penal Code*, Ed. Saint Petersburg Yuridichesky Center Press, 2004, translation from French by candidate of law G. I. Macchkovsky
25. Codul penal olandez
26. Codul penal bulgar
27. *Tribunalul internațional a drepturilor copiilor*, DEI, vol. 10, nr. 1-2, 1993, p.16.
28. Gheorghe V. Ivan, *Principiile de drept comunitar ca izvoare de drept penal*, RDP nr. 1/2009, București, 2009, p. 44.
29. Roger Bernardini, *Droit penal special, principaux crimes et delits contre les personnes et contre les biens*, Ed. Gualino editeur, Paris, 2000, p.224, p.47.
30. Roger Bernardini, *op.cit.*, p.147.
31. Ioan Dascălul, Marin Claudiu Țupulan, *Traficul de minori și crima organizată*, Ed. SITECH, Craiova, 2008, p.57-67.
32. Alexandru Boroj, *op.cit.*, p.152-153.
33. *Noul Cod penal și Codul penal anterior prezentare comparativă*, Ed. Politică, București, 1968, p.117
34. *Codul penal cu modificări până 1947*, Monitorul Oficial, Nr. 65 din 18 martie 1936, ed. R. Cioclec, București, 1947, p. 120.
35. *Noul Cod penal și Codul penal anterior prezentare comparativă*, Ed. Politică, București, 1968
36. *Codul penal al Republicii Socialiste România*, Ed. 1975, Consiliul de Stat, Serviciul Buletinului Oficial și al publicațiilor legislative, București, 1975, p.69-70.
37. *Noul Cod penal și Codul penal anterior prezentare comparativă*, Ed. Politică, București, 1968, p.115
38. *Codul penal Regele Carol II promulgat cu înaltul decret regal nr. 471*, Ed. Imprimeria Centrală, București, 1936 din 17 martie 1936 și publicat în Monitorul Oficial Nr. 65 partea I din 18 martie 1936.
39. Codul penal al României
40. Codul penal vechi al României
41. Codul penal al Republicii Moldova din 1961
42. Codul penal al Republicii Moldova nr. 985-XV din 18 aprilie 2002
43. Codul penal al Finlandei
44. Codul penal al Republicii Moldova
45. Codul penal al României

46. Ștefan Daneș, Vasile Papadopol, Individualizarea judiciară a pedepselor, Ed. a II-a, Ed. juridică, București, 2004, p.230.

Copyright©Violeta MELNIC